

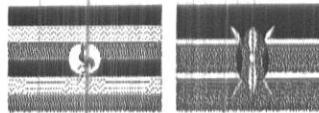
9-Haz-16

**T.C. CUMHURBAŞKANI SAYIN RECEP TAYYİP ERDOĞAN
VE BERABERİNDEKİ İŞ ADamlARI HEYETİNİN
UGANDA VE KENYA ZİYARETİ
31 MAYIS - 2 HAZİRAN 2016**

Sonuç Raporu

**T.C. CUMHURBAŞKANI SAYIN RECEP TAYYİP ERDOĞAN VE BERABERİNDEKİ İŞ ADAMLARI
HEYETİNİN UGANDA VE KENYA ZİYARETİ 31 MAYIS-2 HAZİRAN 2016**

Uganda-Türkiye İş Forumu, 1 Haziran 2016, Kampala

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ev sahipliğinde düzenlenen DEİK/Uganda - Türkiye İş Forumu, 1 Haziran 2016 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Uganda Cumhuriyeti Devlet Başkanı Yoweri Museveni, T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Uganda Cumhuriyeti Maliye, Planlama ve Ekonomik Kalkınma Bakanı Matia Kasajja, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve Uganda Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası (UNCCI) Başkanı Olive Kigongo'nun katılımları ile Uganda'nın başkenti Kampala'da gerçekleşti.

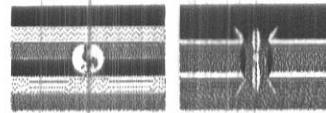
İş Forumu'ndan hemen önce, Uganda ve Türk firmalar arasında ikili iş görüşmeleri yapıldı. İş görüşmelerinin ardından ilgili iş dünyası temsilcilerinden oluşan yaklaşık 350 kişinin katıldığı İş Forumu'nda, Uganda'ya ilişkin serbest bölge, ticari ve yatırım fırsatları sunumu gerçekleştirildi. Ardından Türk Eximbank Uluslararası Krediler Genel Müdür Yardımcısı Alaaddin Metin, Türk Eximbank'ın Afrika'daki hedefleri ve çalışmaları hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Akabinde protokol konuşmalarına geçildi.

Forumun kapanış oturumundan sonra Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ve Uganda Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası ile Uganda Özel Sektör Vakfı arasında Türkiye-Uganda İş Konseyi Mutabakat Zaptı imzalandı.

Protokol Konuşmaları

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Doğu Afrika'nın önde gelen istikrarlı ülkelerinden biri olan Uganda'nın büyük bir kalkınma hamlesi içerisinde bulunduğu, bu süreçte Türkiye olarak "Kazan-Kazan" ilkesi temelinde ikili ticaret hacminin artmasını sağlayacak adımları desteklemekte kararlı olduklarını vurguladı. Uganda'nın kalkınma çabalarını Türkiye olarak alt ve üst yapı yatırımları ile desteklemeye hazır olduklarını ifade eden Erdoğan, altyapı konularında "Yap-İşlet-Devret" sistemi ile Türk girişimcilerin burada iş alma konumunda olabileceğini belirtti. İki ülke özel sektörlerinin, ekonomik ilişkilere arzu edilen katkıları sağlayabilmeleri için süratle çözülmesi gereken meseleler olduğunu işaret eden Erdoğan, Uganda ile Türkiye arasındaki yüksek gümrük vergilerinin karşılıklı olarak azaltılmasının ve Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasının yerinde olacağını ilettı. Son olarak Türk Hava Yollarının, Afrika'da 48 noktaya sefer düzenlediğinin altını çizen Erdoğan, 2010'dan bu yana Uganda'ya Türk Hava Yolları'na yapılan doğrudan uçuşların iki ülke arasındaki ekonomik, siyasi ve insanı ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunduğuunu belirterek, Türkiye'nin Sahraaltı Afrika ülkeleriyle ticaret hacminin, 2000'den bugüne 10 mislinden fazla artarak, kıtadaki toplam yatırımların 6 milyar dolara eriştiğinin altını çizdi.

Uganda Cumhuriyeti Devlet Başkanı Yoweri Museveni, uzun zamandan sonra Türkiye'den gerçekleştirilen bu ziyaret için teşekkür ederken; yatırımlar ve ticaretin artırılması, turizm ve altyapı konularında Türkiye ile Uganda arasında daha sıkı bir işbirliğinin tesis edilmesini arzuladıklarını dile getirdi. Uganda'da mevcut olan endüstriyel parklarda Türk iş adamları ile birlikte çalışmak istediklerini ifade eden Devlet Başkanı Museveni, iş adamlarına gerekli olan her türlü desteği vermeye hazır olduklarını sözlerine ekledi.

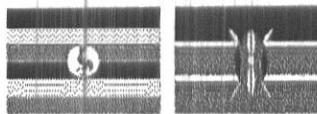
T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Türkiye olarak Afrika coğrafyasını asla küçümsemeyiklerini ifade ederken, Afrika ile dış ticaret hacminin 20 milyar ABD Dolarının üzerine çıktığını aktardı. Türkiye'nin Afrika'da en çok noktaya uçan ve en çok temsilciliği olan ikinci ülke konumuna geldiğini ifade eden

Bakan Zeybekci, Temmuz ayında Uganda Devlet Başkanı'nın Türkiye'yi ziyaret edeceğini ve bu ziyaret ile daha somut adımların atılacağını ilettı. Bakan ayrıca, Türkiye ile Uganda arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması imzalanması çağrısında bulundu.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Uganda ile son 10 senede yaklaşık 5 kat artarak 30 milyon ABD Doları seviyesine çıkan ticaret hacminden; canlanmaya başlayan yatırım ve müteahhitlik ilişkilerinden cesaret alarak iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri güçlendirmeye önem verdiklerini belirtti. Gıda işleme, tarım, alt yapı, sanayi yatırımları, enerji gibi alanlarda birçok işbirliği fırsatı olduğunu söyleyen Vardan, Uganda'nın Doğu Afrika Topluluğu İçindeki konumu ile 120 milyonluk Kenya, Tanzanya, Burundi ve Ruanda pazarlarına da erişim imkânı sunduğunun altın çizdi. Ayrıca Türkiye ve Uganda arasında müzakereleri devam eden Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi ve Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanarak yürürlüğe girmesinin iki ülke arasındaki yatırımları canlandıracagini dile getirdi.

UGANDA

T.C. Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın
Uganda Resmi ziyareti Kapamamında
DEİK Uganda - Türkiye İş Forumu
1 Haziran 2016 KAMPALA

Ülke görünümü:

Nufusu **37,7 milyon**

Nüfus elini dağılımı:

(%66,9 Hristiyan, %30 İslam, %3,1 Diğer)

Ülkede yaşayan **Türk nüfusunun 200'ün**

üzerinde olduğu biliniyor

Okur yazarlık oranı: **%73,2**

Ortalama yaşam süresi: **59 yıl**

Genel Ekonomik Görünüm:

2015 ekonomik büyümeye oranı: **%3,9**

Onümüzdeki yıllarda ülkeydeki **petrolün üretimi** ve boru hattlarıyla **dağıtımına başlanması** hedefleniyor.

Günlük ortalama **180 bin varil** olacak petrol üretiminden yıllık **4,6 milyar ABD doları** ek petrol geliri elde edilmesi planlanıyor

Ekonomi sektörünel dağılım:

Ekili alanlarda yetişirilen başlıca tarım ürünler:

Ağdan

Muz

İncir

Mısır

Sorgum

Tatlı patates

Şekerkamışı

Yer fıstığı

Büyük ve küçükbaş hayvan yanısıra **kümes** hayvanları varlığı toplamı **30 milyon** adet

Endüstriyel faaliyetler büyük ölçüde **tarım** ürünlerinin işlenmesine dayalı (pamuk, şeker, çay, tütün)

Balıkçılık sektörü, **Uganda'ya** en fazla **döviz** kazandıran **2. sektör** ve yaklaşık **800.000 kişi** istihdam ediliyor

Uganda Dış Ticareti:

Uganda'nın ithalatında başlıca ürünler:

Makine

Taşıt araçları

Petrol

Haberleşme araçları

İlaç

Bitkisel yağlar

Uganda'nın ihracatında başlıca ürünler:

Kahve

Balık

Deniz mahsulu

Demir - çelik

Tür

Sülfor

Çimento

Uganda'nın ithalatında ilk 5 ülke:

Hindistan

Çin

Kenya

DAİ

Japonya

Uganda'nın ihracatında ilk 5 ülke:

Kenya

Sudan

Ruanda

Demokratik Kongo

Ek Bilgiler:

Otomobil sahipliğinde **1000** kişiye düşen otomobil sayısı **3 adet**

18 - 64 yaş arası yeni girişimci olma oranı nüfusun **%25,2'si** oranında (dünyada en yüksek 8. ülke)

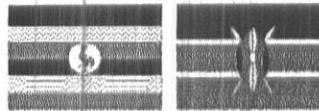
Yatırımcıların karşılaşabileceği başlıca sorunlar:

Yetersiz demiryolu ağı

Bakımsız karayolları

Denize kıyası bulunmaması

Yerel kredilerin pahalılığı

UGANDA

T.C. Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın
Uganda Resmi ziyareti kapsamında
DEİK Uganda - Türkiye İş Forumu
1 Nisan 2016 KAMPALA

Potansiyel İşbirliği / Yatırım alanları:

Enerji sektörünün önumüzdeki yıllarda

Uganda'da büyük oranda yatırım çekileceği
öngörülüyor.

Uganda, Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı
(Common Market for Eastern and Southern Africa)

COMESA üyesi.

Uganda, Afrika'da bir numaralı meyve üreticisi
konusundadır, ancak bu büyük üretim potansiyeline
rağmen meyve ve sebze işleme oranı, meyve suyu,
kurutma, şişeleme ve etiketleme
alanlarında yatırım yetersiz.

Madencilik alanında altın, tuz, berilyum, kobalt,
kaolin, demir cevheri, çam tozu, magnезyum mikası,
kıl, alçı ve fosfat madenciliği ile petrol ve gaz
sektöründe yatırım olanağları mevcut.

Madencilik sektörüne sağlanan özel teşvikler bulunuyor.

Turizmde yüksek kalite ve rahatlıkta konaklama ve
konferans merkezleri inşasına ihtiyaç duyuluyor.

Tur operatörlüğü, su sporları, doğal parklar, golf ve
diğer pek çok spor alanında iş ve yatırım imkanları mevcut.

Okul, üniversite ve benzeri eğitim kurumlarında
eğitim ekipmanlarının sağlanması konusunda
tedarikçilere ihtiyaç duyuluyor.

Hastane, klinik ve özel laboratuvarlar ile sağlık
ekipmanları ve ilaçlara yönelik talep mevcut.

Sağlık alanında eğitimler verilmesine
ihtiyaç duyuluyor.

Konut, bina, kara ve demiryolları inşaatları yanı sıra
inşaat malzemeleri ve makinaları alanlarında da
yatırım potansiyeli mevcut.

Türkiye-Uganda Ticaret Rakamları (Ekonomi Bakanlığı-2015)

Toplam Dış Ticaret Hacmi:

29 milyon ABD Doları

Türkiye'den Uganda'ya yapılan ihracat:

22 milyon ABD Doları

Başlıca ihracat kalemleri:

Makine ve cihazlar

Mikroorganizmalar

Makarna

Türkiye'nin Uganda'dan yaptığı ithalat:

7 milyon ABD Doları

Başlıca ithalat kalemleri:

Tütün

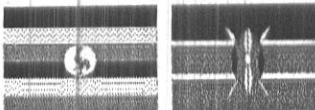
Bitki tohumu

Post ve deri

Pamuk

Toplam Dış Ticaret Dengesi:

15 milyon ABD Doları

Kenya-Türkiye İş Forumu, 2 Haziran 2016, Nairobi

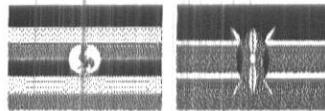
Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ev sahipliğinde düzenlenen DEİK/Kenya-Türkiye İş Forumu, 2 Haziran 2016 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kenya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Uhuru Kenyatta, T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Kenya Cumhuriyeti Dışişleri ve Uluslararası Ticaret Bakanı Dr. Amina C. Mohamed Jibril, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve Kenya Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası (KNCCI) Başkanı Kiprono Kittony'ın katılımları ile Kenya'nın başkenti Nairobi'de gerçekleştirildi.

İş Forumu'ndan hemen önce, Kenyalı ve Türk firmalar arasında ikili iş görüşmeleri yapıldı. İş görüşmelerinin ardından ilgili iş dünyası temsilcilerinden oluşan yaklaşık 200 kişinin katıldığı İş Forumu'nda, Kenya'ya ilişkin ticari ve yatırım fırsatları sunumu gerçekleştirildi. Ardından Türk Eximbank Uluslararası Krediler Genel Müdür Yardımcısı Alaaddin Metin, Türk Eximbank'ın Afrika'daki hedefleri ve çalışmaları hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Akabinde protokol konuşmalarına geçildi.

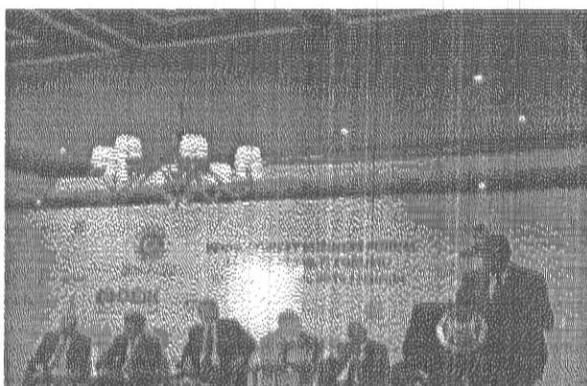

Forumun kapanış oturumunda, DEİK ve Kenya Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası arasında Türkiye-Kenya İş Konseyi Mutabakat Zaptı imzalandı.

Protokol Konuşmaları

T.C. Cumhurbaşkanı Erdoğan, ilk aşamada iki ülkenin ticarette karşılıklı lojistik üsler olarak birbirlerine bağlanması gerektiğini vurgulayarak, çifte vergilendirmenin önlenmesi, tercihli ticaret anlaşması ve Kenya'daki altyapı-üstyapı ihtiyaçlarına yönelik PPP konularında görüş alışverişinde bulunulduğunu söyledi. Erdoğan, ülkelerin sorunları arasında ilk sıralardaki işsizlikle mücadeleye yönelik en etkili yöntemlerden birinin yatırımların artırılması olduğunu altın çizerek, yabancı yatırımcıların Kenya'da gerçekleştirecekleri doğrudan yatırımların, istihdam konusunda önemli rahatlama sağlayacağını ifade etti. İki ülke arasındaki 144 milyon dolarlık ticaret hacminin çok küçük olduğunu belirten Erdoğan, ticaret hacmini 1 milyar dolara çıkarmayı hedeflediklerini açıkladı. Son olarak aralarında enerji, eğitim, sağlıkın da bulunduğu birçok alanda birlikte adım atabileceğine ve iki ülke arasındaki turizm ilişkilerinin de geliştirilebileceğine işaret etti.

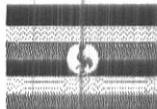

ticaretini en fazla geliştiren üçüncü ülke olduğu ifade eden Kenyatta, Kenya'da kolay ve hızlı yatırım yapılması ve şeffaflığın sağlanması için ciddi yasal düzenlemeler yaptılarını sözlerine ekledi.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Kenya'nın stratejik bir havza olma özelliği hızla artan Kızıldeniz ve Doğu Afrika'daki konumu ile bölgede istikrar için önemli bir üs olduğunu ifade ederek, Kenya'nın öncülük ettiği Doğu Afrika'daki entegrasyon çabalarının bölgede istikrarın sağlanması için son derece anlamlı olduğunu vurguladı. Türk ve Kenya iş dünyaları arasındaki ilişkileri geliştirmeye gayret ettilerini belirten Vardan, Türkiye ve Kenya toplam dış ticaret hacminin 144 milyon dolar seviyesinde olduğunu kaydetti. 2012 yılında Mombasa'ya direkt uçuşlarının başlamış olmasını önemli bir fırsat olarak gördüklerini söyleyen Vardan, bu erişim kolaylığı ve hükümetlerin hazırlamış olduğu uygun hukuki ortam ile yatırım ilişkilerini canlandırmak için fırsatlar bulunduğu aktardı.

Kenya Cumhurbaşkanı Uhuru Kenyatta, İş dünyasının ülkesinde neden yatırım yapması gereği konusunda ise Kenya'nın coğrafik olarak önemli bir noktada bulunduğu, Afrika'da birçok ülke ile işbirliği içerisinde olduğunu, dünyanın değişik ülkeleriyle yaptıkları anlaşmaların pazarlara erişimi kolaylaştıracağını kaydetti. Yatırım maliyetlerinin önemli ölçüde azalmasının da Kenya'ya yatırım yapılması için başka bir neden olduğunu belirten Kenyatta, en önemli ve uzun dönemli yatırım önceliklerinin ise alt yapı olduğunu ilettı. Kenya'nın geçen yıl

KENYA

T.C. Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın
Kenya Resmi Ziyareti Kapsamında
DEİK Kenya-Türkiye İş Forumu
2 Haziran 2016 NAIROBI

Ülke görünümü:

Nüfusu **44,8 milyon**

Nüfusun **%40'i 15 yaşın altında**

Ölkede, **350** nın üzerinde yerlesik Türk nüfusu bulunuyor.

40 Türk firması ölkede faaliyet gösteriyor.

Okur yazarlık oranı **%87,4**

Kırsal kesimde yaşayan nüfus oranı **%76**

Genel Ekonomik Görüntüm:

Kenya, Doğu Afrika'nın önemli bir finans ve ulaşım merkezi.

Ekonominde turizm, tarım ihracatı ve yurtdışı işçi gelirleri önemli yer tutuyor.

Kenya nüfusunun sadece **%4'ü** aylık **1.410 ABD dolarının** üzerinde gelir elde ediyor.

Çalışan nüfusun **%672'si** aylık **280 ABD doların** altında kazanıyor.

Ekonomi sektörü dağılım:

Hizmetler sektörü **%60**

Tarım sektörü **%26**

Ölkede **altyapı yatırımlarına** büyük ihtiyaç duyuluyor. **Altyapı projelerinde Çinli firmalar, enerji yatırımlarında Avrupalı ve Amerikalı firmalar** piyasada etkin.

Ekonominin önündeki en büyük engeller telefon, internet, yol ile elektrik altyapısı ve arz sıkıntısı olarak görülmektedir.

2016-2018 döneminde telekomünikasyon, bankacılık, perakende ve turizmde büyümeye bekleniyor.

Kenya Dış Ticareti:

Kenya'nın ithalatında başlıca ürünler:

- Mineral yakıtlar
- Kara taşıtları
- Elektronik ekipman
- Makine
- Plastik ürünler
- Demir - çelik

Kenya'nın ihracatında başlıca ürünler:

- Canlı ağaç
- Bitki
- Kesme çiçek
- Kahve
- Çay
- Baharat
- Aksesuar
- Kuruyemiş

Kenya'nın ithalatında ilk 5 ülke:

- Cin
- Hindistan
- ABD
- Japonya
- Güney Afrika

Kenya'nın ihracatında ilk 5 ülke:

- ABD
- Uganda
- Hollanda
- Zambiya
- Birleşik Krallık

Ek Bilgiler:

Kenya 1995'ten bu yana **DTÖ** üyesi. Hukuki düzenlemelerde **İngiliz yasaları** öneksizleniyor.

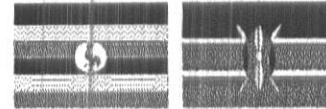
Kurumlar vergisi oranı **%30**

Hint kökenli nüfus ticarette oldukça etkin

Kenya'yı ziyaret eden turistlerin çoğu **Avrupa** ülkelerinden geliyor.

Svhilice-Türkçe bazı kelimeler:

- Cambo: Merhaba
- Karibu: Hoşgeldiniz
- Asante: Teşekkürler
- Habari yakko: Nasilsınız

Faydalı Adresler

T.C. Kampala Büyükelçiliği

Büyükelçi: Sedef Yavuzalp

E: embassy.kampala@mfa.gov.tr | T: +256 414 500 182

Uganda Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası (UNCCI)

Ticaret Politikası, Araştırma ve Avukatlık Dalresi Başkanı: Ezra Rubanda

E: trade@chamberuganda.com | W: www.chamberuganda.com | T: +256 753 503 035

Uganda Özel Sektör Vakfı (PSFU)

Genel Sekreter: Gideon Badagawa

E: gbadagawa@psfuganda.org.ug | W: www.psfuganda.org.ug | T: +256 312 263 850

T.C. Nairobi Büyükelçiliği

Büyükelçi: Deniz Eke

E: embassy.nairobi@mfa.gov.tr | T: +254 207 126 929

T.C. Nairobi Ticaret Müşavirliği

Ticaret Müşaviri: Selman Kurt

E: nairobi@ekonomi.gov.tr | T: 00 254 207 124 779

Kenya Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası (KNCCI)

Ticaret, Araştırma ve Politika Müdürü: Kassim Were

E: kassim.were@kenyachamber.co.ke | W: www.kenyachamber.co.ke | T: 00 254 412 316 161

Sponsorlarımıza teşekkür ederiz.

Polatyoł

